

Partijhervorming – Bart Tromp

De meeste grote partijen verkeren in problemen omdat hun traditionele organisatie slecht functioneert en hun ledental daalt. Ook de Partij van de Arbeid bevindt zich in een politieke en organisatorische crisis. Hier is het probleem echter niet een achterhaalde traditionele organisatie, maar acht jaar 'partijvernieuwing'. Deze is neergekomen op het afbreken van wat er nog functioneerde binnen de PvdA en het invoeren van allerlei nieuwigheden. Die vervielen al snel weer omdat ze niet werkten, waarna ze door weer andere 'vernieuwingen' werden opgevolgd, zonder dat ooit een poging werd ondernomen uit te zoeken wat er met de vorige mis was gegaan en waarom.

Kroon op de 'vernieuwing' is het zojuist verschenen rapport 'Politiek is mensenwerk', van een commissie onder voorzitterschap van de burgemeester van Utrecht, Annie Brouwer. Vroeger zou ik het onbegrijpelijk hebben gevonden dat een PvdA-lid dat burgemeester is van een grote stad zou tekenen voor zo'n ondermaats en voddig stuk, laat staan dat een partijbestuur dat zou goedkeuren. Het vernieuwingsprobleem van de Partij van de Arbeid bestaat er onder andere uit dat dit tegenwoordig in het geheel niet onbegrijpelijk is.

Het rapport ontbeert analyse en argumentatie, negeert wat er de laatste tien jaar in de PvdA is gebeurd en mist elke structuur. Het loopt uit een groot aantal voorstellen om de bestaande organisatie te veranderen. Die voorstellen zijn zonder uitzondering ondoordacht en onuitgewerkt. Nergens wordt aannemelijk gemaakt dat hun invoering iets in het functioneren van de PvdA zou verbeteren. Eén van oogmerken van het rapport is het verbeteren van de interne democratie. Deze voorstellen leiden echter tot een verdere ontdemocratisering en centralisatie van de besluitvorming.

Bij wijze van voorbeeld: het voorstel het partijbestuur om te vormen tot het 'Politiek Forum van de PvdA'. Dit zou minimaal drie keer per jaar in het openbaar bijeen moeten komen en dan over alle mogelijke politieke kwesties discussiëren. Het zou 100 leden tellen en als volgt zijn samengesteld: een derde 'vanuit de partij voor te dragen de afdelingen en gewesten' (ik kan er ook niets aan doen dat het rapport behalve inhoudelijk ook stilistisch nergens op lijkt); een derde 'leden van de Kenniscentra voor te dragen door kenniscentra en groepen uit de partij', en een derde 'die opinionleader zijn op een bepaald terrein' en voorgedragen worden door het dagelijks bestuur. (Dit laatste is kennelijk niet met de rest van het partijbestuur omgevormd tot 'Politiek Forum'.) Het rapport vermeldt niet hoe het honderdste lid wordt benoemd.

De gedachte achter het Politiek Forum is dat de PvdA sinds de opheffing van de Partijraad niet meer een lichaam heeft dat tussen verkiezingen bijeengeroepen kan worden om over belangrijke politieke zaken te spreken. De Partijraad was echter een gekozen vertegenwoordiging van de gewesten, met als voornaamste taak de controle op het organisatorische en financiële beleid van het partijbestuur.

Toen de (in beginsel jaarlijkse) Partijraad werd opgeheven, was het de bedoeling dat zijn taken zouden worden overgenomen door het partijcongres, dat voortaan ook

jaarlijks zou gaan vergaderen. Het jaarlijks congres is er wel gekomen, de overheveling van taken niet.

Over de bevoegdheden van dit Politiek Forum rept het rapport niet. Ook niet hoe dit instituut zich verhoudt tot het door leden rechtstreeks gekozen partijcongres. Het Forum wordt voor maar een derde door de leden gekozen. (Dat kan via de afdelingen, zoals het congres, of via de gewesten, zoals vroeger de Partijraad, maar niet tegelijkertijd uit allebei, zoals hier gesteld.) De rest wordt van bovenaf benoemd door het dagelijks bestuur, dat in de voorgestelde constructie voor een derde uit niet-gekozen leden bestaat (zoals 'de politiek leider', een functie die PvdA helemaal niet kent), en nu door niets en niemand meer wordt gecontroleerd.

De 'kenniscentra' in de PvdA zijn al in 1993 in het leven geroepen, maar tot op de dag van vandaag hebben ze geen formele plaats in de partij. Eigenlijk is de term new speak voor wat vóór de 'vernieuwing' 'landelijke werkgroepen' heetten. In dit rapport staat dat ze 'hervat' moeten worden, kennelijk loopt het na zeven jaar nog steeds niet. Hoe dan ook, leden van kenniscentra zijn per definitie ook leden van gewesten en afdelingen. In de formule van het Politiek Forum krijgen ze dus, twee stemmen, tegen gewone leden één. Als ze tenminste mogen stemmen. Bij het recente partijcongres, waarbij 'als experiment' vertegenwoordigers van kenniscentra de status van congresafgevaardigde kregen, werden die niet gekozen, maar door het partijbestuur benoemd. Als je 'opinion leader' bent in de ogen van de partijleiding, hoef je je om democratie al helemaal niet druk te maken.